

+ Ciència

128 anys després de la seva inauguració, l'edifici històric del Museu de Ciències Naturals del Parc de la Ciutadella tanca aquesta setmana les portes per preparar la seva refundació al Museu Blau del Fòrum. La festa de comiat se celebrarà dissabte a les 22.30 h a la Ciutadella.

Caçadors de me

Joaquim Elcacho
BARCELONA

El 15 de gener del 2006 aterrava a Utah (Estats Units) la primera –i de moment única– nau de fabricació humana que ha recollit material més enllà de la Lluna. La sonda de la NASA s'havia acostat al cometa Wild 2 i havia capturat partícules de la seva cua. Poc després, els científics que treballaven en aquesta curiosa missió van presentar amb sorpresa les anàlisis sobre la composició d'aquest grànets de pols estel·lar. L'Stardust tenia, en aquest camp, l'únic precedent de les missions Apollo, que tres dècades abans havien portat fins a la Terra més de 30 quilograms de terra i roques de la Lluna.

Recollir materials extraterrestres és car i complicat però no s'ha d'oblidar que, de forma natural, els científics disposen d'una important alternativa: els meteorits. Cada any cauen a la Terra centenars de meteorits de dimensions relativament importants, i molt pocs d'ells es recuperen. S'ha calculat que cada any cauen a l'Estat espanyol tres meteorits amb una massa superior al quilogram, explica Josep Maria Trigo, investigador de l'Institut de Ciències de l'Espai (CSIC-IEEC).

Un exemple històric és el meteorit de 17 quilograms que va caure al carrer principal de Reliegos (León) el dia dels Innocents de 1947. Van haver de passar 57 anys perquè es trobés un altre meteorit a l'Estat espanyol, el 4 de gener del 2004 a Villabeto de la Peña (Palència). El motiu principal d'aquest llarg període d'absència de meteorits localitzats ha estat, evidentment, la falta de recursos i interès per part de les institucions científiques.

Davant aquesta situació, l'any 1999, Josep Maria Trigo i els seus dos directors de tesi doctoral, Jordi Llorca i Juan Fabregat, van posar en marxa la idea de crear una xarxa d'observatoris que ajudessin a detectar l'entrada de meteorits i facilitessin la recuperació i estudi d'aquest tipus de materials. Deu anys més tard, la Xarxa Espanyola d'Investigació sobre Bòlids i Meteorits (SPMN, per les sigles en anglès) està formada per 25 observatoris (4 dels quals són a Catalunya) i aplega l'esforç d'un important nombre in-

Josep Maria Trigo al seu despatx a la UAB amb una mostra de meteorit.
CRISTINA FORES

Experts catalans lideren des de fa una dècada la xarxa estatal de recerca de meteorits, una organització que compta amb 25 estacions i que es reuneix la pròxima setmana a Sant Celoni

vestigadors professionals vinculats a centres de recerca i universitats de tot l'Estat, amb la col·laboració d'estudiants i aficionats.

Aprofitant el seu desè aniversari, l'SPMN celebra la setmana vinent a Sant Celoni (del 19 al 21) les seves primeres jornades de consolidació, una trobada organitzada per l'Institut de Ciències de l'Espai (CSIC-IEEC) que centrarà la seva atenció en les tècniques de detecció, recuperació i estudi de meteorits. Aquest primer encontre està coordinat per Josep Maria Trigo, i pretén donar a conèixer i fomentar les diferents línies d'investigació que els membres de l'SPMN estan desenvolupant, i inclouran conferències, taules de treball i una visita a l'estació de videodetecció ubicada a Folgueroles, operada per l'Agrupació Astronòmica d'Osona.

"Un dels principals objectius de la xarxa és fomentar l'estudi i el coneixement del meteorits", destaca Josep Maria Trigo. La feina no és fàcil perquè fins fa molt poc, davant

25 observatoris formen part de la xarxa d'investigació sobre meteorits, quatre dels quals són a Catalunya. Els èxits més importants han estat els meteorits de Villabeto de la Peña (2004) i Puerto Lápice (2007).

qualsevol llum inusual procedent de l'espai, molts ciutadans recordaven més fàcilment la paraula *ovni* que no pas *meteorit*.

L'interès divulgador de l'SPMN recorda a través de la seva interessant pàgina web (www.spmn.uji.es) que "els meteorits són roques fascinadores arribades a la superfície terrestre des d'innombrables cossos del Sistema Solar: des de petits asteroides i potser algun cometa, fins i tot de la Lluna o del planeta Mart; el seu estudi proporciona valuosa informació sobre l'origen i l'evolució dels cossos del sistema solar dels quals procedeixen".

Entendre l'abast de l'amenaça
Josep Maria Trigo destaca, en aquest sentit, que la recuperació de meteorits no és en absolut un entreteniment d'aficionats sinó una activitat científica que ajuda a entendre, per exemple, quins són els mecanismes que fan sortir alguns d'aquests meteorits del cintu-